

כלכלת ישראל וההיי טק - אופק ליום שאחרי

שלמה דוברת, מייסד קבוצת ויולה ויו"ר מכון אהרן

מדינת ישראל נמצאת בתקופה מאתגרת חסרת תקדים מבחינה מדינית וביטחונית ומשבר פנימי, פוליטי וחברתי עמוק

כלכלת ישראל

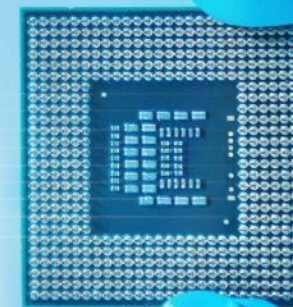
נכנסה למשבר עם חוסן יוצא דופן.
המצב מציג סיכונים משמעותיים
ואיום לסחרור ועשור אבוד אם לא
נתעשת

ההיי טק הישראלי

הפלטפורמה העיקרית של
הכלכלה הישראלית.

איום משמעותי הן בגלל המשבר
והן בגלל שינויים גלובליים.

יש אופק?

בהינתן **התייצבות** בטחונית, מדינית ופנימית יש לגשת **ליום**
שאחרי להסכים על **חזון** נרחב ולגבש **אסטרטגיה** בשורה של
נושאי מפתח

לעצב וליישם מדיניות כלכלית **אחראית ונחושה**
ניתן להחזיר את כלכלת ישראל, גם עם עלייה בהוצאות הביטחון
לתוואי של **צמיחה** עשור קדימה
בצעדים נכונים ניתן לשמר את ההיי טק הישראלי **כפלטפורמה**
מובילה

מגמות והשפעות גלובליות

מגמות והשפעות גלובליות

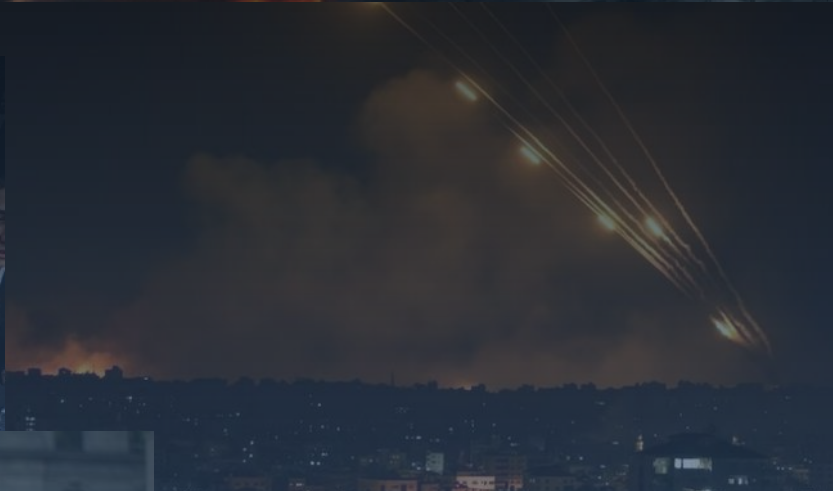
נסיגת הגלובליזציה ומתחים גיאופוליטיים
עליית הפופוליזם וקיטוב פוליטי בכל העולם (בולט במיוחד בארצות
הברית)

סביבת ריבית גבוהה מורידה תיאבון סיכון
שינוי דרמטי במחזור חדשנות - כניסת ה-AI, שיש לה הזדמנויות
ואתגרים:

- שינוי מהיר בתעשיית ההיי טק וגורמי ההצלחה
- שיפור דרמטי בפריון
- נדרשות התאמות מהירות בהון אנושי

ישראל – יולי 2024

ישראל – יולי 2024

- מלחמה רב זירתית ופגיעה בתחושת הביטחון
- חולשות משמעותיות במוסדות המדינה
- פגיעה בלגיטימיות עולמית ועלייה באנטישמיות
- הקרע הפנימי והמשבר הפוליטי, פגיעה קשה בלכידות

התוצאה:

פגיעה קשה באמון האזרחים ובתחושת הביטחון
שהינם מרכיבים קריטיים למדינה וכלכלה בריאות וצומחות

כלכלת ישראל – תנאי פתיחה טובים

שיפור במוביליות החברתית
וצמצום באי שוויון בשנים
האחרונות

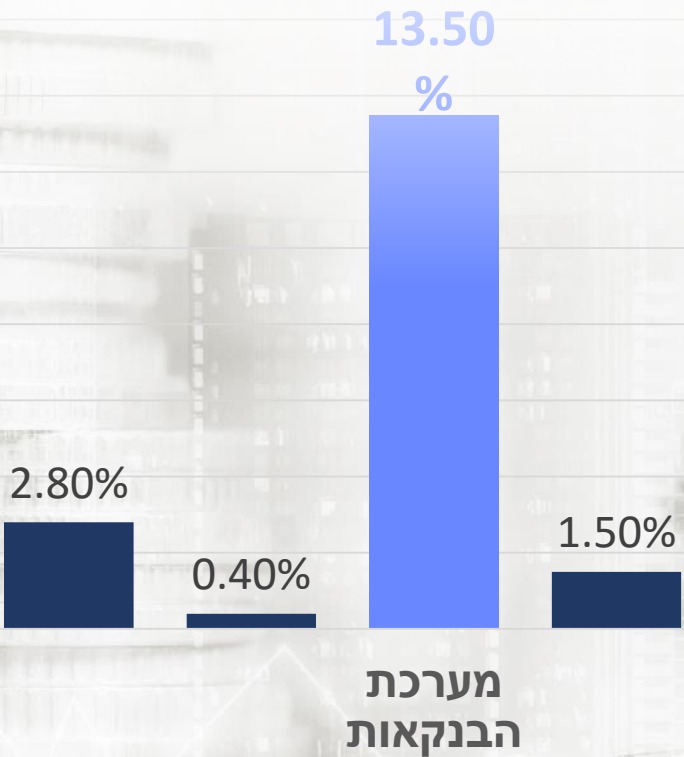
יתרות
מטבע

עודף במאזן
התשלומים

4.2% צמיחה
בין 2017-22

מנועי הצמיחה

שיפור הפריון

עלייה בתעסוקה

היי טק

יש עדיין חולשות יסוד

תעסוקה נמוכה
במגזר הערבי והחרדי
(בעיקר גברים חרדים)

יוקר מחייה גבוה ולא
סביר (בעיקר דיור)

חוסר דרמטי
בתשתיות
(בעיקר תחבורה)

אתגר בשימור והצמחת
הון אנושי

בירוקרטיה
וחולשת מגזר ציבורי

סיכונים למשק מהמצב הנוכחי

עליה דרמטית בהוצאות הביטחון:

- עלויות המלחמה מעל 250 מיליארד שקל
- צורך ברור להעלאת תקציבי הביטחון בשנים הקרובות

מעמד ישראל בשוקי ההון הבינלאומיים: הורדת דירוג האשראי ואופק שלילי מעלים את פרמיית הסיכון ומשפיעים על הריבית ותיאבון ההשקעה בישראל

סכנת בידוד מדיני וכלכלי

ירידה באמון האזרחים ובתחושת הביטחון

האם אנו בדרך לעשור
אבוד?

להייטק משמעות אדירה לחוסן של המשק

30%
מהכנסות ממיסוי

12%
מכוח העבודה

50%
מהייצוא

20%
מהתל"ג

X2.2
תוצר לעובד היי-טק
מאשר ממוצע
המשק

>300 מרכזי פיתוח של
ענקיות טכנולוגיה

מאות חברות צמיחה
עם פעילות משמעותית מעבר למו"פ
המעסיקות מאות אלפי עובדים

ההייטק הישראלי
כבר מזמן לא רק הקטר,
אלא גם הפלטפורמה
והמסילה

המעמד של ישראל נמצא בסיכון

התחרות העולמית התעצמה ונוצרו מרכזי חדשנות במקומות רבים בעולם

הריבית הגבוהה הורידה את קצב ההשקעות בעולם כולו שהפך להיות סלקטיבי יותר

לגיטימציה בינלאומית היא קריטית למשק והיא בסכנה

סיכון בעזיבת יזמים והוצאת פונקציות משמעותיות מעבר למו"פ יכול לפגוע בצמיחה

האתגר המשמעותי ביותר:
**שמירת היתרון התחרותי
בעיצומו של מחזור
חדשנות גלובאלי חדש**

מהפכת ה-AI

צמיחה חסרת תקדים היסטורי באימוץ טכנולוגיה חדשה

אימפקט נרחב על תעשיית ההיי טק:

- כניסת תשתיות מחשוב חדשניות מהפכניות
  - שינוי דרמטי בסט הכלים הטכנולוגי של ארגונים
  - טרנספורמציות של תעשיות מסורתיות
- שינוי דרמטי בגורמי הצמיחה של ההיי טק - שילוב של בינה מלאכותית מתקדמת עם חידושים מדעיים

האם החוזקות של ישראל תומכות בעידן ה-

AI?

אתגר הון אנושי – היכולת הייחודית של תעשיית הטכנולוגיה בצבא לא בהכרח רלוונטית ל AI. מצויינות AI נמצאת בעיקר באקדמיה ובענקיות הטכנ'

התחומים המסורתיים - שבהם ישראל הצטיינה עד היום, כגון תוכנה, סייבר ואינטרנט, עוברים זעזוע משמעותי. **תחומי הצמיחה החדשים** יתבססו על יכולות AI או שילוב AI ומדע

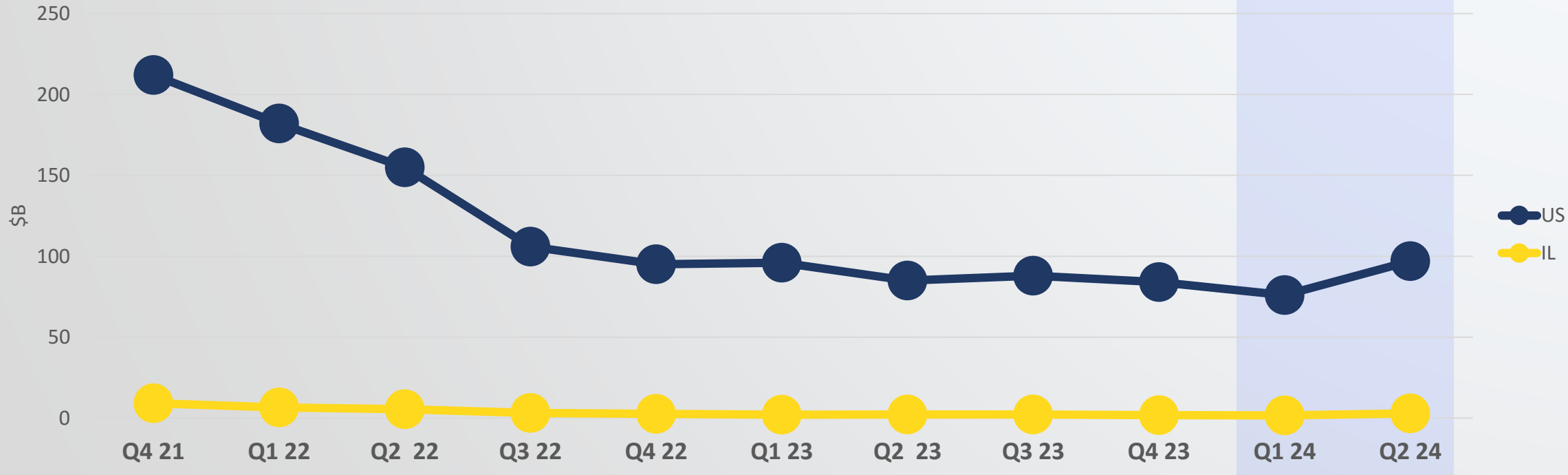
תשתיות - חדשנות AI מצריכה תשתיות מחשוב חדשות ומשמעותית שאין בישראל

אקדמיה - החדשנות הגדולה הבאה תגיע גם מתחומים כגון פיזיקה, ביולוגיה וכימיה. צמיחת חברות כאלו תקבע על פי איכות המחקר המדעי הבסיסי והיישומי באוניברסיטאות

מחזור החדשנות יכול לייצר חברות ענק וישראל נמצאת מאחור

ההשקעות בעולם מתאוששות וישראל לא מדביקה את הקצב

השקעות פרטיות ארה"ב מול ישראל על פי רבעונים

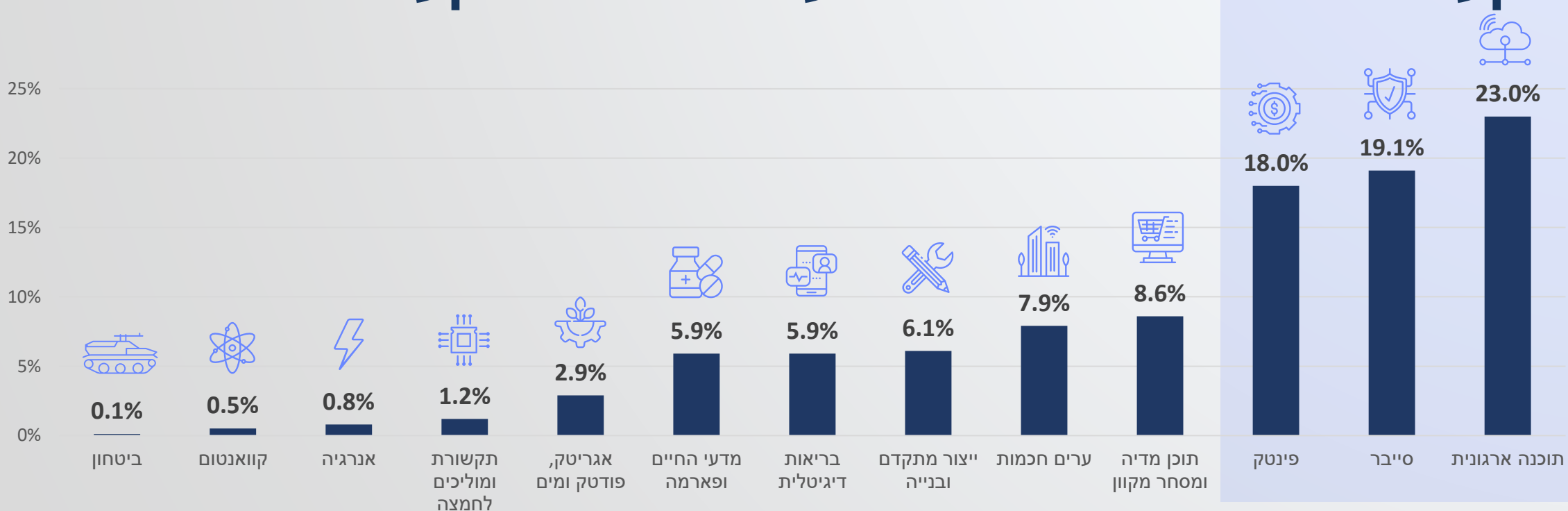
Source: Pitchbook, IVC

תעשיית ההיי טק הישראלית עדיין עסוקה בהווה

השקעה נמוכה במו"פ בתחומי ידע הדורשים השקעה ניכרת בתשתיות

התפלגות ניוסי בון על ידו חברות טכנולוגיה בישראל לפי תחומים, 2023 (באחוזים)

* הנתונים מתייחסים להשקעות הניתנות לסיווג לתחומים בלבד. כמו כן, ייתכן כי השקעה מסויימת תסווג ליותר מתחום אחד
מקור: עיבודי רשות החדשות לנתוני IVC

ריכוז יתר בסייבר

1. בכל העולם רואים תופעה של ריכוז יתר בהשקעות, אלא בעוד שבעולם המיקוד הינו בהשקעות AI, בישראל קיים ריכוז יתר סביב סייבר, דבר שמסוכן אסטרטגית לעתיד ההיי טק הישראלי
2. לא רק ארה"ב.. באירופה ומיוחד באנגליה יש עלייה דרמטית בהשקעות AI (אנגליה עברה את ישראל)

Investors Pour \$27.1 Billion Into A.I. Start-Ups, Defying a Downturn

The Fastest Growing Category of Venture Investment in 2024

UK invests \$273 million in AI supercomputer as it seeks to compete with U.S., China

אז מה עושים?

מסתכלים על האופק

קודם כל

ייצוב מצב ביטחוני
שיקום לגיטימציה בינלאומית
בניית ממשלה רחבה הזוכה לאימון
הציבור

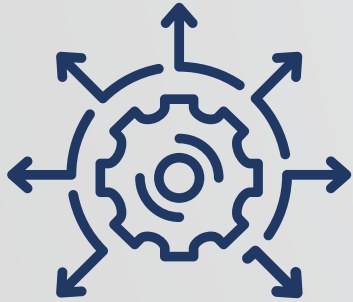
הצגת חזון מלכד ובניית תכניות ליום שאחרי

ישראל מדינה יהודית, דמוקרטית, בטוחה, צודקת, משגשגת ועצמתית טכנולוגית

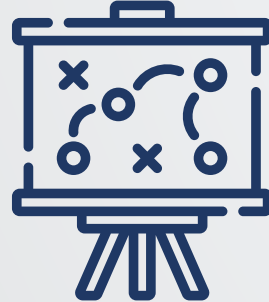

מתווה כולל ליום שאחרי

מנופי שינוי

מה ניתן וצריך לבצע
מייד. חקיקה,
רפורמות

אסטרטגיה

מכלול משולב וסדור
של תכניות מקיפות

חזון

אמירה ברורה של מה
רוצים להשיג כולל
יעדים

נושאים מרכזיים ליום שאחרי:

- עיגון כללי המשחק בין הרשויות להבטחת יציבות פוליטית
- עדכון אסטרטגית הביטחון ומתווה ישים כלכלית
- מסגרת אסטרטגית מדיניות חוץ לשיפור מעמדה הבינלאומי של ישראל ויצירת בריתות מתאימות
- חזון כלכלי ותכנית להתמודדות עם האתגרים המאקרו כלכליים, המשך צמיחה וחיזוק המובילות חברתית
- חיזוק השירות הציבורי בדגש על שלטון המקומי
- רפורמות בחינוך והתאמת הון אנושי

חזון כלכלי למדינת ישראל

- ביסוס ישראל להיות אחת מעשר הכלכלות המובילות בעולם
- צמיחה מתמשכת מכלילה ובת קיימא
- כלכלה מודרנית ופתוחה לכלכלה העולמית מבוססת על יתרונות איכותיים טכנולוגיים ומחקר מדעי מוביל
- מוביליות חברתיות כמנוע צמיחה וכערך מוסרי
- תשתיות מתקדמות
- מגזר ציבורי יעיל
- יוקר מחיה מידתי

עקרונות לכלכלה אחראית והחזרה למסלול:

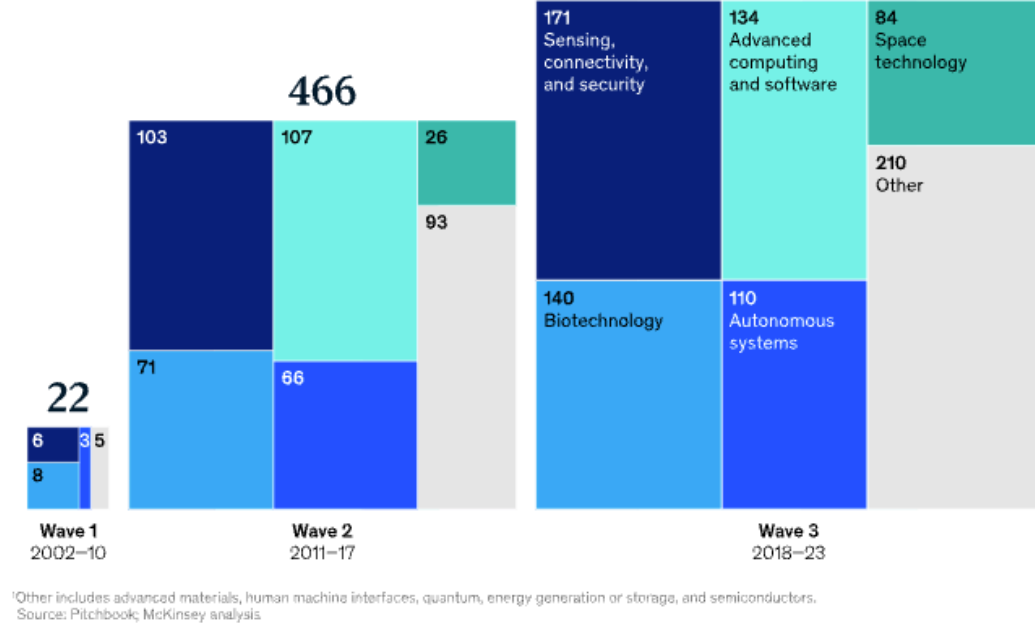
- **אחריות פיסקאלית** - בדגש על גרעון שירד מתחת ל- 5% כבר ב-2025 עם מתווה להמשך ירידה
- **סדר עדיפויות** – החלטות כואבות וחדות שמתעדפות צמיחה. העלאות מיסים זהירות בדגש על עידוד תעסוקה וצמיחה ביטול תקציבים פוליטיים, קיצוץ משמעותי במנגנונים,
- **עלייה מדודה ואחראית בהוצאות הביטחון** תוך מציאת מקורות פנימיים ואחרים שאינם פוגעים בצמיחה
- **תכנית מקיפה לשימור תחרותיות ההיטק**
- **להמשיך לטפל בבעיות היסוד (גם בעידן של צמצום תקציבי!)**
  - השקעה מסיבית בדיגיטציה של המשק בדגש על השרות הציבורי
  - רפורמות בתחומי תחבורה ודיור
  - ועוד

החזרת היתרון להיי טק הישראלי:

- **הון אנושי**
  - רפורמה משמעותית בחינוך והתאמה לשוק עבודה משתנה ופדגוגיה מודרנית
  - יישום המלצות ועדת פרלמוטר – העלאת בגרות היי-טק
  - בניית מערך הכשרות גמיש בשיתוף התעשייה
- **חיזוק המחקר והתשתיות המדעיות**
  - הגדלה מסיבית בתקציבים למחקר מדעי בסיסי וישומי באוניברסיטאות
  - בניית מכונים לאומיים ותשתיות מדעיות בתחומים הרלבנטיים
  - השקעה בתשתיות של מחשוב (מחשבי על, AI, מחשוב קוונטי)
  - החזרת חוקרים ובניית מסלולים לשיתופי פעולה בינלאומיים
- **עידוד משקיעים זרים וישראלים והמשך תהליכי הדה-רגולציה**

US defense tech start-up proliferation,
number of seed funding rounds, 2002–23

FORBES > INNOVATION > VENTURE CAPITAL

VCs Fuel The Boom In Defense And Military Startups Amid Global Conflicts

האם היתרון היחסי של ישראל נמצא בתחום התשתיות הביטחוניות?

- השקעות Defense בעולם נהפכות למיינסטרים -קרנות הון סיכון מסורתיות מתחילות להשקיע בתחום
- קיים כבר היום מיתאם חיובי בין טכנולוגיה אזרחית וטכנולוגיה ביטחונית

צריך להסתכל במבט מחודש על האסטרטגיה של ישראל בעולם הזה

- לישראל יתרונות תחרותיים ברורים – מתעשיות ביטחוניות ועד לאקוסיסטם של סטארטאפים בעלי יכולות משלימות עם ניסיון מעשי (Battle-Tested)
- אחד מהמרכיבים החדשים בנכסיות המדינית והכלכלית של ישראל בעולם

RAFAEL

ישראל 2024

הרבה גלים סוערים ואיומים חיצוניים ופנימיים

כדי לעשות את כל זה נדרשים:

חזון
אסטרטגיה
ויכולת ביצוע

כדי לעשות את כל זה נדרשת:

מנהיגות